

Димитър В. Стояновъ

БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ВЪ СЛЕДОСВОБОДИТЕЛНАТА ЕПОХА

(Кратък историчен очеркъ)

ДИМИТЪРЪ В. СТОЯНОВЪ

Роденъ въ гр. София на 6 януарий 1882, синъ на родолюбеца Василь Д. Стояновъ; свършилъ Софийската класическа гимназия, френски колежъ, правни науки и, освенъ това, се специализиралъ нѣколко семестра въ Римския и Женевския университети по литература, политически и дипломатически науки. Заемалъ — въ продължение на 23 години — видни постове: при Легацията въ Римъ, въ Министерствата на Външнитѣ, Вътрешнитѣ работи и на Финанситѣ. Още като ученикъ — презъ 1899 — 1900 учебна година, започналъ да сътрудничи въ нѣкои детски списания, а отъ 1903 г. насамъ — редовно — въ списанията: „Задруженъ трудъ“, „Свѣтлина“, „Обществена обнова“, „Съвременникъ“, и др., бидейки — същевременно — и постояненъ сътрудникъ на повечето столични ежедневници, съ статии отъ политико и културно-социаленъ характеръ. Написалъ нѣколко трудове и научни издирвания — на български и френски езици — между които: история на българския емиграционенъ въпросъ (правно-социаленъ етюдъ); единъ българо-френски речникъ за паспортно-дипломатическата служба, и много разкази, спомени, новели, ле-

генди и скици, прѣснати — презъ разни времена — въ нашия периодиченъ печатъ. Многократно рефериралъ на теми отъ наученъ и общественъ характеръ въ Държавния и Свободния университети, въ Софийската Търговска камара, Военния клубъ, Славянска Беседа, и въ други културни институти въ столицата и въ провинцията, гдето — само презъ 1927 година — е изнесълъ повече отъ 300 сказки отъ наученъ и историко-културенъ характеръ. Членъ въ Съюза на българскитѣ археологически дружества; притежава нѣколко отличия и декорации.

Въ края на XVIII столѣтие, българскитѣ народъ гаснѣше въ дълбока духовна тъма, подъ ударитѣ на двойното, непоносимо чуждо потисничество, политическо — подъ тежкия хомотъ на жестокия тиранинъ — завоевателъ, и духовно — подъ кознитѣ на подлия и лукавъ фенериотъ. Въ тая мрачна, бурна и размирна епоха, нашиятъ народъ, почти бѣ изгубилъ своята родна отлика и самобитностъ; той не знаеше своето минало, и дори бѣ почналъ да забравя своята писменностъ и своя бащинъ езикъ. Въ тѣзи смутни, трезожни времена, когато кърджалии и даалии безнаказано вилнѣха изъ роднитѣ поля долини и всѣваха страхъ и трепетъ всрѣдъ беззащитното население, и когато по-събуденитѣ българи учеха гръцко писмо и почти се бѣха еленизирали, слаби искрици отъ родно самосъзнание едва мжждѣха, почти загасвайки въ нашитѣ мѣнстии — единички огнища и кандила на българския духъ. И въ тѣхнитѣ самотни дери, предъ кандилата на тѣхнитѣ килии, тамъ се откърми духа на оня скромнъ монахъ, който първи подпали факела всрѣдъ българската петвѣковна нощъ. А това бѣ първата искра — началото на нашето възраждане.

Ведно съ възраждането се постави и началото на новобългарската книжнина. Паисиевата история — това бѣ първата новобългарска книга, която хвърли и първата искра за родната пробуда. Тая